

RAHELIKA

— Simha, Simha, zar opet tučeš decu? — vapio je malaksali glas moje majke iz naše kujnice.

Jeste, majko, opet tučem decu. Decu svirepu, lažljivu i kradljivu bez milosti tučem kad god mi se za to ukaže prilika. I sad sam baš dobro izlemala Raheliku, tu ružnu devojčicu crvene kose, pegavog lica i zelenih vodenjavih očiju kao u žabe. Opet je mačke mučila. Sa svirepom upornošću vukla ih je ona za repove. I dlake im čupala. Jednu po jednu. Ne mareći nimalo za njihovo bolno cvilenje. I ne samo to. Od jutros je ona i svoju sestricu Sariku optužila majci da je ova nekakvo slatko od dunje pojela. A kad tamo, gle, to nije bila istina. Ona je sama to učinila. Ispričao mi je to Avramiku, naš avlijski drug koji je to svojim očima video kroz staklena vrata hodnika kojima je toga časa prolazio. Razume se, radi te lažne obeđe Sarika je od svoje majke dobranu „porciju“ dobila. Isprašena je bila sa sviju strana, a da, zapravo, sirota mala ni za šta nije bila kriva.

Da i dalje pričam: nedela koja je Rahelika toga dana počinila nisu bila završena. Nekakvom je detetu, mlađem od sebe, po svom običaju preotela uže za skakanje i prisvojila ga, pravdajući se pred svim i svakim u našoj avliji da je ona to uže od nekakve ciganke na poklon dobila. Sram je bilo, tu Raheliku, koju ja ovakvu kakva je ne mogu nikako da podnosim! Ona ne samo da muči mačke, i ne samo da nezasito pojede sve što stigne do njenih ruku, već ona uz to još krade i laže bezočno i neodgovorno na sve strane kad god može i koga god može. Zato sam je ja od jutros dostojno kaznila. Dobro je od mene dobila. Da ću posle zbog toga i ja dobiti svoj deo, u to nisam ni sumnjala. Jer je uvek bilo tako.

— Samo mi dođi, prokletu derište, — pretila mi je majka i dalje brašnjavom oklagijom izvirujući kroz maleni kujinski prozor. — Samo mi dođi, pokazaću ti već...

Baš me je mnogo bila briga što mi je ona pretila. Njoj ne beše to prvi put. Kao što ni meni neće biti prvi put da se njene pretnje obistinjuju potpuno. Zato sam bezbrižno i laka srca otrčala niz dugu i široku avliju lepršajući svojom cicanom suknicom

„na cigeraj“. Jurila sam, skakala sam po avliji, spoticala sam se o kamenje i grede, pela sam se na drvo, zviždala sam, smejala sam se, nimalo ne brinući što će zamalo, zbog te omrznute Rahelike, da me propuste kroz šake mama ili tata, ili njih oboje zajedno. Danas kao juče. Juče kao danas. I to već po svim utvrđenim pravilima naše kuće. Prvo će doći stroga ispitivanja i mrki pogledi upravljani na moju ličnost. Onda moja vatrena pravdanja (ah, koliko neopravdljiva za moje roditelje!) i, posle toga pljus! Pljus po obrazima, pljus po ledima, zadnjici, ili bilo gde.

Naša avlija! (Danas takve nigde više nema!) U toj našoj avliji, divnom carstvu, malom raju dece sa Jaliije svaki kut je bio mesto za doživljavanje. Sve što nas je okružavalo bilo je puno nepredviđenosti i neočekivanosti. Zato tu, na tome mestu, nikada nikome nije bilo dosadno ni jednoliko. Svega i svačega je bilo u tom okviru što pokreće i služi na radost i zadovoljstvo dečurlije. Jedan stari besplodan dud po kome smo se hitro i vešto pentrali kao majmuni na svojim motkama u zoološkim baštama. Visoka prljava travu-ljina po kojoj smo se jurili i krili se igrajući se „šuge“ i „žmurke“. Crvotočne, stare grede naslonjene na zid susedne kuće između kojih su se jurili gušteri i sasvim mali crni miševi koje smo voleli da posmatramo i da ih plašimo našim gromoglasnim uzvicima. Zatim, naš podrum! Naš dragi podrum pun jeze, mraka i vlage kada se razlije Dunav pa ga napuni vodom po kojoj plove korita, stari slamnati šeširi i po koji crknuti pacov sav natečen od progutane vode, i pun zanimljivosti i zabavnosti kada vode nestane pa se u njemu pušta crveno svetlo „čarobne lampe“.

Tu našu avliju, taj uski okvir naših dečjih radosti i sanja, taj naš zaseban svet, to malo naše kraljevstvo vezano prisnim vezama za naša dečja srca, kako smo je voleli! Kako smo se mi tu zaneseno igrali svatova, krštenja i pogreba s ozbiljnošću koja odgovara takvim ceremonijama, i sa kakvim smo žarom pretstavljali cirkus, pozorište i bioskop za ulaznu cenu od raznoraznih dugmadi otrgnutih sa očevih i majčinih bluza, ili koji gutljaj crnošećerne limunade iz medicinskih flašica.

— Simha, Simha, dodi ovamo, — dovikivala su mi mnogobrojna deca, verni moji drugari i saveznici iz suprotnoga kraja avlije. — Dodi brzo, opet ćemo ratovati...

I mi smo se igrali rata. Dobovali smo u stari izbušeni lavor, trubili u plehanu, izbanavljenu trubu, tukli se štruncima i čičkovima, bacali smo jedno drugom pesak u oči...

Iako su, obično ovakve igre imale ozbiljne posledice: izgrebana lica, čvoruge na glavi, uganute zglobove, i toliko toga nepoželjnog za ukus naših roditelja, ipak ratovanje nam je bila najomiljenija igra i zabava. Tu se najbolje videlo ko je hrabar, a ko je kukavica. Ko je veran domovini, i ko je njen izdajica.

Jednom smo se opet tako igrali rata. Po mom mišljenju Rahelika je bila najbolji lik izdajnika. Imala je ona za to mnogo sposobnosti. I, zaista, nisam se prevarila. Ovu je ulogu ona izvrsno odi-

grala — na svoju štetu. Zna se šta se zbiva sa izdajnikom domovine i naroda. Tako je i ona dobila svoju zasluženu kaznu. Isprebijali smo je redom svi bez mnogo samilosti, i to na takav način da je na njeno zapomaganje i dernjavu celi komšiluk morao da joj pri-tekne u pomoć spasavajući je od naših razgnevljenih šaka.

Šta je posle toga bilo? To se daje i naslutiti. Rahelika me je pred celim komšilukom optužila da sam ja kriva za njene batine. Priznala sam:

— Ja sam kriva za sve. Ja sam je najviše i tukla...

Majci i ocu, izgleda, toga je dana prekipelo. Oni odlučiše: poslaće me tija-Lavri „la mestri“ na kaznu i ispaštanje.

— Ovo se više ovako ne može izdržati, — rekla je majka ocu umorno i ojadeno. — Od usta ćemo sebi uskratiti zalogaj da ovo dete od kuće odstranimo... Naša Simha, — jadala se majka ocu sve žalosnije i bezdušnije, — ništa drugo danima i nedeljama ne radi, nego od jutra do mraka obračunava s decom koja joj zapravo ništa krivo nisu učinila. Njena samovolja, uporna i tvrdoglava, svud oko sebe seje nekakvu pravdu koju je ona po svojoj čudi skrojila, a da nikome neće da daje računa o svojim postupcima. Mnoga deca koja njoj nisu po ukusu, pitaj boga zašto, itekako osećaju njene ruke na svojim leđima... Većito zapomaganje sirote Rahelike, koju naša Simha nikako ne mari, ne mogu više da podnosim... Čini mi se, da u poslednje vreme Simha upravlja svoje „delenje pravde“ prema Raheliki još mnogo žešće i neobuzdanije nego što je to do sada činila.

Ime tija-Lavre „la mestre“ nije mi bilo nepoznato i neznano. U njeno zabavište odlazio je od pre nekog vremena i naš avlijski drug Mošiku. Mošiku je bio najveći obešenjak i glavni kolovođa naše avlijske „bande“. On nam je svake večeri, kada bi se odande kući vraćao, dolazio pun tajanstvenih priča o zgodama i nezgodama mnogobrojnih pitomaca zabavišta i popravilišta tija-Lavre „la mestre“. Na žalost, Mošikini doživljaji, koji su se odigrali daleko od naših očiju, tamo u sivom kućerku tija-Lavre „la mestre“, bili su čena u najvećoj hitni ispriповedani. Nije bilo nikada vremena za dužu priču. Čim bi Mošikina majka i nasutila samo da se njen Mošiku već kući vratio, odmah bi ga ona dozivala na večeru i spavanje... I on je morao odmah otići, ostavljajući nas svaki put na pola otvorenih usta...

Znam, tako će sada biti i sa mnom svakoga dana. Kada se budem u predvečerje vraćala iz tija-Lavrine kuće, i mene će nestrpljivi zov moje majke potsetiti na to da moram smesta prekinuti pričanje s družinom, jer me čeka večera i spavanje. A kad prođe duga noć i dođe jutro, zbiće se i ono najgore: doći će moj ponovni odlazak kod tija-Lavre „la mestre“ koja mi je već sada mrska i nedraga iako je još nisam ni videla. I tako će ići iz dana u dan. Sumorno i tugaljivo prolaziće moji dani u novom životu. A dokle će to ići tako, to niko unapred ne može znati, kada je ova priča sa mnom tek sada započela...

Kad je stigao dan i čas moga odlaska tija-Lavri „la mestri“, bila sam veoma žalosna... u srcu me je duboko tištalo bol rastanka sa mojim drugovima i dragom mojom avlijom, koja je do današnjeg dana ostala za mene najljepši, najdivniji kutak na ovoj zemlji. Nego, šta sam mogla da radim? Moja je volja bila tako malena naspram volje onih koji su njome upravljali i njome gospodarili.

Neposredno pre polaska u novu sredinu koju sam poznavala jedino po Mošikinim pričama, a koju ću ubrzo imati prilike i sama da upoznam, majka mi je gustim češljem dobro izgrebala glavu (da ti ne izmili koja buba iz kose! — rekla mi je ozbiljno) stavila mi čistu belu kecelju, dala mi da navučem sjajno ofiksane cipele, uzela me za ruku i svečano povelu u novi svet u nepoznati svet, u kome je tija-Lavra „la mestra“ bila odgajivačica duša dece sa Jalije...

Susetke su, jedna za drugom, izlazile ispred svojih vrata, zdravile se s nama i smešile se na nas blagonaklono i ljubazno, poželjiviši nam: „mazal buenu!“ Neka je sa srećom!

U prizvuku njihovog glasa bilo je mnogo iskrenosti.

Valjda su se radovale što se mojim odlaskom otesaju još jedne velike avlijske „napasti“.

Pred kapijom su me čekali moji drugovi i drugarice, oni koje sam volela i koji su voleli mene.

— Zbogom, Simha, — rekli su mi ožalošćeni gledajući me kako odlazim pognute glave niz dugu, prašnjavu Solunsku ulicu...

— Zbogom, zbogom svi vi, dragi moji drugovi i drugarice, i ti, draga moja avlijo, — šaputala sam sebi samoj pogruženo i ojađeno hodajući lagano pored svoje majke, koja mi se nikada u životu nije učinila tako tuđa i daleka kao toga dana...

Pred kapijom tija-Lavre „la mestre“ čekalo me je iznenađenje. Ugledala sam Raheliku nekoliko koračaja dalje. Ona me je posmatrala posmešljivo i izazivački... Njene su oči jasno govorile: evo, i tebe je kazna stigla. Ne možeš ti samo da kažnjavaš one koje ti stoje na putu. Postoji i viša pravda, pravda koju su baš tvoji roditelji iznašli da ti pokažu šta mogu s tobom učiniti...

Dolazeći tija-Lavri „la mestri“ celim putem pognute glave, potištena i ojađena srca, ugledavši sada tako nenadano ogavno lice Rahelikino, najednom sam se ispravila, visoko uzdigla glavu, i bacivši na nju svoje poglede ispunjene gnevom i prezirom, hladno sam joj dobacila:

— Čuvaj me se, rugobo! Od danas sklanjaj svoje lice ispred mojih očiju... I ne zaboravi: obračun stoji između nas koji će ti biti plaćen... Danas ili sutra neće te to mimoići...

Na ove moje reči Rahelika je uplašena i usplahirena pobegla iza prvog ugla, dok me je moja majka, nagnavši se sasvim blizu mome uhu, prekorevala:

— Vidim, Simha, kako si ti nevaljalo dete. Najnevaljalije dete iz naše avlije si ti... Zašto si sada Raheliku naružila, kada ti ona nije ništa našao učinila? — isprekidanim mi je glasom govorila majka i nadalje obasipajući moje lice svojim toplim dahom...

Kako na prekorne zamerke i prebacivanja svoje majke ja nisam bila u stanju u tom trenutku da iznađem ni jednu jedinu reč opravdanja za ono što sam čas pre učinila, ja sam je samo gledala, gledala, dugim žalosnim pogledom koji je ona razumela — na svoj način... Da je to uistinu bilo shvaćeno tako, uverila sam se nešto kasnije, kada je ona, uvodeći me pod trem kuće tija-Lavre „la mestre“, milujući moj obraz svojim ispucanim, rapavim dlanom, donela čvrstu odluku, koja je po njenom mišljenju trebalo da olakša i razvedri moje osećaje pokajanja.

— Nećemo se, ćerko draga, sada, na rastanku, jedna na drugu ljutiti... Tim više se ja na tebe neću ljutiti kada znam da ćeš se ti još na vreme popraviti. Mudra i vešta tija-Lavra „la mestra“ će se već za te pobrinuti. Mnogu je decu, tebi sličnu u red dovela, pa će ona i tebe naučiti pameti...